MEYMÛN BİN MİHRÂN

Meymûn bin Mihrân el-Cezerî, Tabiînin büyüklerinden. Hadîs ilminden sika (güvenilir), fıkıh ilminde ilmi çok olan büyük bir âlimdir. Kûfe'de yetişti. Sonra Rika'ya yerleşti. Künyesi Ebû Eyyûb'dur. 37 (m. 657)'de doğdu. 116 (m. 734)'de Cezîre'de vefât etti. 117'de vefât ettiği de rivâyet edilmiştir. Halife Hazreti Ömer bin Abdülazîz tarafından kadı ve vâli olarak Cezîre'ye ta'yin edildi. Ta'yin edildiği vazîfesinin başına gitmek üzere halifenin yanından ayrılınca, Halife Hazreti Ömer bin Abdülazîz buyurdu ki, "Bu Ebû Eyyûb, Meymûn bin Mihrân ve onun emsali olan büyük âlimler, aradan gider (vefât ederlerse), halk, kumandandan mahrûm kalan askere döner."

Meymûn bin Mihrân (radıyallahü anh), Eshâb-ı kiramdan bir çok zâtlarla görüştü. Hazreti Ebû Hüreyre, Hazreti Âişe-i Sıddîka, Hazreti İbn-i Abbâs, Hazreti İbn-i Ömer, Hazreti İbn-i Zübeyr, Hazreti Safiyye binti Şeybe, Hazreti Ümmüderdâ, Hazreti Saîd bin Cübeyr ve daha başka zâtlardan rivâyetlerde bulundu. Kendisinden de, oğlu Hazreti Amr, Hazreti Hamîd-üt-Tavîl, Hazreti Ca'fer bin Burkan, Hazreti Habîb bin Şehîd, Hazreti Ali bin Hakem el-Benâri, Hazreti Bakem bin Uteybe, Hazreti Yezîd bin Sinân er-Rahâvî ve daha birçok zâtlar rivâyette bulunmuşlardır. Oğlu, "Babam, kavuştuğu bu yüksek derecelere, çok namaz kılmakla, çok oruç tutmakla değil, Allahü teâlâya âsi olmakdan çok korkmakla ulaşmıştır." dedi. Hazreti Hasan-ı Basrî'nin dostlarından idi. Her gün ve gecesinde bin rek'at namaz kılardı.

Bir gün misâfirleri geldi. Hizmetçisine, misâfirlere ikram etmek üzere acele yemek hazırlamasını söyledi. Hizmetçi hemen çorba pişirip, bir tabağa koydu. Sıcak çorba tabağını misâfirlerin önüne koymak için acele ile gelirken ayağı takılıp düştü. Sıcak çorba da Meymûn hazretlerinin başından aşağı döküldü. Hizmetçi mahcûb olup, bana kızacak diye çok korktu. Bunu gören Hazreti Meymûn bin Mihrân buyurdu ki: "Sana kızmıyorum. Seni affettim ve Allahü teâlânın rızâsı için seni serbest bıraktım. Artık hürsün."

Bir gün kendisine dediler ki, "Biz evimizde otururuz, (rızkımız bize gelir) diyen kimseler hakkında ne buyurursunuz?" Buyurdu ki, "Onlar ahmaktır, İbrâhîm aleyhisselâm gibi bir yakîn (tam îmân) sahibi olsalardı, sebeplere yapışırlar, onun gibi çalışıp kazanarak geçimlerini sağlarlardı."

Arkadaşlarına şöyle derdi; "Bende hoş olmayan, sevimsiz bir hâl görürseniz, onu yüzüme karşı söyleyiniz. Bir kimse, din kardeşinde uygun olmayan bir hâl görür de onu kendisine bildirmezse ona fâideli olamaz."

Bir toplulukta, Beyt-ül-mâl'ın gelirlerinden biri olan vergiler husûsunda konuşuluyordu. Hazreti Meymûn bin Mihrân şöyle söyledi. "Hazreti Ömer, zamanında Irak taraflarından toplanan vergilerin tamamı bir milyon ukiyye olurdu. Vergiler toplanıp, halifeye arz edildikten sonra, Hazreti Ömer, Basra ve Kûfe'den 10'ar kişi çağırır, bunlara, vergi olarak alınan bu malların helâl olduğuna, bir müslüman veya zımmîden zulüm ile haksız olarak alınmadığına dâir, onlardan şâhidlik isterdi. Bütün şâhidler, bütün vergilerin adâletle, kimseye zulüm ve haksızlık edilmeden toplanıldığını bildirirlerse, getirilen vergileri kabûl eder, aksi halde kabûl etmezdi."

Hazreti Meymûn bin Mihrân, ba'zı insanların birbirlerine karşı zâlimce hareketlerde bulunduklarını duydukça üzülür, ba'zan bu üzüntüsü, hastalanıp yatağa düşecek kadar fazla olurdu. Kendisine geçmiş olsun demeye gelinirdi. Kendisine, "Birbirine uygunsuz davranan o kimseler barıştılar. O sert durumdan kurtuldular" diye haber verilince, sevinir ve iyileşirdi.

Rivâyet ediyor ki; "Bir gün, birisi Kur'ân-ı kerîm okurken, Hicr sûresinden "Şüphesiz ki o azgınların hepsinin gideceği yer Cehennemdir" meâlindeki âyet-i kerîmeyi okuyunca, dinliyenlerden Selmân-ı Fârisî (radıyallahü anh) ellerini başına koyup ağlamaya başladı. Ne tarafa gittiğini bilemez vaziyette, kendinden geçmiş olarak çıkıp gitti. Üç gün müddetle kendine gelemedi."

Bir defasında namazını cemâatle kılmak için mescide gitti. Namazın kılınmış olduğunu öğrenince çok üzüldü ve "Bir defa cemâatle namaz kılmak bana Irak vâliliğinden daha sevimlidir" buyurdu.

Meymûn bin Mihrân şöyle anlatıyor: "Bir gün, Halife Hazreti Ömer bin Abdülazîz ile beraber bir mezarlığa uğradık. Halife ağladı ve "Vallahi, şu mezara girip de azâbdan emîn olan kimseden daha nasîbli, daha bahtiyar kimse bilmiyorum" buyurdu.

Kendisine sordular. "Arkadaşlarınızdan hiç ayrılmıyorsunuz ve hiç de birbirinize küsmüyorsunuz. Bu nasıl oluyor?" Cevâbında buyurdu ki; Çünkü ben dostlarıma hiç husûmet (hasımlık) beslemiyorum. Onlarla hiç mücâdele ve münâkaşa etmiyorum."

Rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerden: Peygamber efendimiz buyuruyor ki; "Ebedi olan âhırete inandığı halde, mesâisini (gayretini) dünyalık için harcıyanlara ne kadar çok şaşılır. Nasıl böyle yapabiliyorlar?" Resûlullah efendimiz, geçerken bir çöplük gördüler. O çöplükte eski bez parçaları ve çürümüş kemikler görünüyordu. Peygamber efendimiz,

"Dünyâya gelin, dünyâyı görün, işte dünyâ budur. Neticede böyle olacaktır."

“Mü’minin firâsetinden korkunuz. Zira O, Allahü teâlânın nûru ile bakar.”

“Kıyâmet günü insanlardan azâbı en şiddetli olanları, Peygamberlere sövenlerdir. Sonra Eshâbıma sövenlerdir. Sonra müslümanlara sövenlerdir.”

“Gülerek günah işleyen, ağlıyarak Cehenneme girer.”

“İnsanlardan iki sınıf vardır ki bunlar iyi olursa insanlar da iyi olur. Bunlar kötü olursa (bozulursa) insanlarda bozulur. Bunlar âlimler ve sultanlardır.”

Meymûn bin Mihrân hazretleri buyurdu ki:

“Allahü teâlânın takdîrine rızâ göstermiyen kimsenin ahmaklığının tedâvisi yoktur.”

“İnsan bir günah işlediği zaman, kalbine siyah bir nokta yerleştirilir. Tövbe edince kalbi cilalanır ve parlar. Dolayısı ile o siyah nokta kaybolur. Ama tövbe etmezse ve günah işlemeye de devam ederse, nokta nokta kalb kararır. Nihâyet bu siyahlık bütün kalbi kaplar, işte buna “rân” (Kalbin tamamen kararması) denir.”

“Kuru kuruya kardeşliğe râzı olan, ölüler ile kardeş olsun.”

“İki arkadaş birbirlerini sevdikleri zaman, birbirini ziyâret etmeleri için aralarındaki mesafenin çok fazla olması mühim değildir.”

“Gizli işlenen günahın tövbesi gizli, aşikâre işlenen günahın tövbesi aşikâre olur.” “Ey Kur’ân-ı kerîmi okuyanlar! Kur’ân-ı kerîmi dünyalık kazancınıza âlet etmeyiniz.”

“İnsan, iki ortağın birbirini hesaba çekmesinden daha şiddetli olarak kendisini hesaba çekmedikçe, tam müttakîlerden (takvâ sahibi) olamaz.”

“Eğer bir kimse sana hased ediyorsa, sen onun şerrinden korunmak istiyorsan, işlerini ondan gizli yap.”

“Din kardeşlerine iyilik etmeden, onların rızâsını talep etmek şaşkınlıktır.”

“Gelen misâfirine yemek verip de imkânı varken tatlı ikram etmiyen kimse, yatsı namazını kıldığı halde vitri kılmıyan kimse gibidir.”

“Dostların sofrasında yenilen yemeğin hazmı kolay olur. Düşmanın yemeği ise, insana ağırlık verir.”

“Ba’zı hâllerde, yalan konuşmak doğruyu söylemekten daha hayırlıdır. Meselâ elinde silâh olan bir kimse “Öldürmek için falan kimseyi arıyorum. Gördün mü?” diye sana sorsa, sen o kimseyi gördüğün halde, birinin canını, diğerinin cinâyetten kurtulmasını istiyerek, o kimseyi görmediğini, yakında buralara uğramadığını söylemez misin? işte bu niyyetle, böyle hâllerde yalan söylemek caiz ve lâzımdır.”

“Güzel amelleri, sadece gösteriş için ve desinler diye işleyen kimse, dışı dikkat ve itina ile süslenerek güzelleştirilmiş olan bir halâya benzer.”

“Kişi hem namaz kılar, hem de kendisine la’net edebilir.” buyurdu. “Bu nasıl olur?” dediler. Bunun üzerine “Bilin ki, Allahın la’neti zâlimlerin üzerine olsun” meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu ve buyurdu ki, “Ba’zı kimseler, hem namaz kılar, hem de ba’zı günahları işlemek sûretiyle kendilerine zulm ederler. Başkasının malını, izinsiz olarak almak, haklarına riâyet etmemekle onlara zulm etmiş ya’nî zâlim olmuştur.”

¾¾¾

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-4, sh. 82

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-10, sh. 390

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 98

4) El-A’lâm cild-7, sh. 342

5) Vefeyât-ül-a’yân cild-3, sh. 29, 62

6) Tabakât-ul-kübrâ cild-1, sh. 40

7) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-7, sh. 477